

Грибан Віталій Григорович
професор кафедри фізичного виховання
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
доктор біологічних наук, професор,
Заслужений працівник
народної освіти України

БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТА ЦИВІЛЬНИЙ ЗАХИСТ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

Процес видової і соціальної еволюції людини завжди супроводжувався дією різного роду небезпечних чинників, що діють в місці її існування або проникаючих до неї з різних джерел, що знаходяться поза нею. Для захисту від них людина розробляла різні методи і використовувала різні засоби, поступово вдосконалювала їх, що в кінці кінців це і привело до появи сучасних соціальних функцій, які реалізується в будь-якій державі – забезпечення безпеки життєдіяльності населення та його цивільний захист. З цих функцій сформувалися фундаментальні науки, які стоять на стражі життя і здоров'я людини.

Безпека життєдіяльності є комплексною науковою дисципліною, що вичає можливість забезпечення безпеки життєдіяльності людини в організованій соціальній системі.

Цивільний захист – це функція держави, спрямована на захист населення, територій, навколишнього природного середовища та майна від надзвичайних ситуацій шляхом запобігання таким ситуаціям, ліквідації їх наслідків і надання допомоги постраждалим у мирний час та в особливий період.

Якщо безпека життєдіяльності здійснює ідентифікація небезпек, тобто розпізнавання виду небезпеки з вказівкою її кількісних характеристик і координат небезпеки, захист від небезпек на основі зіставлення витрат і вигод, відвертання і ліквідація можливих небезпек і їх наслідків, то основна мета цивільного захисту полягає у створенні безпеки та захисту населення і територій, матеріальних і культурних цінностей та довкілля від негативних наслідків надзвичайних ситуацій у мирний час та в особливий період, та подолання наслідків надзвичайних ситуацій, у тому числі наслідків надзвичайних ситуацій на територіях іноземних держав відповідно до міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

На основі вище зазначеного можна констатувати, що безпека життєдіяльності та цивільний захист є соціально гуманітарними науками і їх основна задача збереження життя та здоров'я людини, її матеріальних і духовних цінностей та середовища в якому вона проживає і забезпечує свої потреби.

З метою ефективного реалізації завдань безпеки життєдіяльності та цивільного захисту при дії небезпечних або шкідливих чинників при аваріях та надзвичайних ситуаціях, слід в першу чергу здійснювати захист життя і здоров'я громадян та зменшення матеріальних втрат та недопущення шкоди об'єктам та довкіллю, матеріальним і культурним цінностям. Небезпеки при нехтуванні ними часто переростають в надзвичайні ситуації з негативними наслідками. Особливо велике значення має своєчасне навчання та набуття необхідних навичок населення до дій при загрозі небезпек та в надзвичайних ситуація. Прикладом може слугувати аналіз дій окремих держав в теперішній час у зв'язку з епідемією коронавірусу, яка охопила Китай та розповсюдилась на деякі інші держави.

Коронавірусне захворювання – це гостре вірусне захворювання, що характеризується переважним ураженням дихальної системи та шлунково-кишкового тракту. Його збудник коронавірус – рід вірусів, що об'єднує РНК-вмісні плеоморфні віруси середньої величини. Діаметр різних вірусів – приблизно 80-220 нм. Вони розмножуються в цитоплазмі інфікованих клітин. В основному, коронавірусами прийнято вважати віруси інфекційного бронхіту птахів, хоча в цю родину входять і коронавіруси людини. Деякі коронавіруси у тому числі і той, що проявляє на даний час свою патогенну діюздатність спричинити смертельно небезпечну хворобу, яка наразі перебігає як серйозний спалах міжнародного значення. Вірус чутливий до ефіру та детергентів, нестійкий до кислотного середовища, прогріванню при температурі 56°C, дії ультрафіолетових променів.

Коронавіруси спричиняють у людей респіраторні ураження по типу застуди, найбільш характерними проявами є нежить, зазвичай без підвищення температури, окрім випа-

дку ТГРС та БКРС, який спричинює ендемічну тяжку гостру респіраторну інфекцію і створив надзвичайну ситуацію у системі охорони здоров'я ряду країн Аравійського півострова і навколишніх регіонів у 2015 році .

У січні 2020 року в Китаї виявлено новий коронавірус 2019-nCoV / SARS-CoV-2, який спричинює гостру респіраторну хворобу, що наразі перебігає у вигляді спалаху з поширенням за межі Китаю. Рішенням ФВООЗ оголошено пандемію.

Число підтверджених випадків коронавірусу у всьому світі на 20.2.20 становить 75 117 хворих. В материковому Китаї смертність від цього збудника перевищила 2100 людських життів.

Швидке розповсюдження та висока інфектованість коронавірусу викликали в окремих країнах паніку, а дехто навіть умудрився спекулювати на цій біді з метою наживи та дешевого авторитету. Особливо це характерно для країн, де на низькому рівні поставлена медицина, як це має місце і в нашій державі. Слід пам'ятати, що в природі за впливу різного роду чинників, недотриманні санітарно-гігієнічних вимог та нехтування ними циклічно появляються епідемії на грип та інші захворювання. До таких ситуацій держава та населення повинні бути підготовлені. Потрібно більше уваги приділяти навчанню населення безпеці життєдіяльності та цивільному захисту, тоді не буде паніки, необґрунтованих протестів, хворобами не лякати, а доходчиво і вміло пояснювати їх суть та заходи і засоби профілактики.

Не лише держава, але і кожний її громадянин мусить проявляти турботу про своє здоров'я.

Шинкаренко Ігор Ростиславович
кандидат юридичних наук, професор,
професор кафедри права

Спіцина Ганна Олександрівна
доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри права
Національного аерокосмічного
університету ім. М.Є. Жуковського
(Харківський авіаційний інститут)

НАПРЯМИ ФОРМУВАННЯ НАУКОВОГО ПІДґРУНТЯ БЕЗПЕКИ ОБ'ЄКТІВ ІНФРАСТРУКТУРИ АВІАЦІЙНОГО ТРАНСПОРТУ

Сьогодні Україна розглядається світовою спільнотою як суб'єкт забезпечення безпеки на Євразійському просторі. Загальний інтерес к питанням безпеки взагалі, національної зокрема сприяло науковій активності щодо проблем національної безпеки та її забезпечення але розробка проблем убезпечення об'єктів критичної інфраструктури у тому числі й об'єктів інфраструктури авіаційного транспорту.

За роки незалежності в Україні відбулося становлення національної школи у галузі теорії безпеки на ґрунті фундаментальних робіт філософів (Томас Гоббс, Іммануїл Кант та Георг Гегель та ін), соціологів, істориків, політологів, які на окремих етапах суспільного розвитку з різних боків підходили до вивчення безпеки як соціального явища та соціогуманітарному знанні категорія "національна безпека" в сучасних умовах (В.Горбуліна, Є.Марчука, В.Паламарчука та ін).

Дослідження у сфері безпеки можливо поділити на наступні напрямки:

Спрямовані на визначення поняття безпеки, її види, рівні, сутність риси:

- розкриття змісту категорій «міжнародна - національна – інші види безпеки» [1, с. 76-88; 2];

- розробку фундаментальних проблем національної безпеки та її концептуальних моделей забезпечення в сучасних умовах модернізації України (В.Батюк, О.Бодрук, Г.Волинка, О.Дергачов, В.Горбулін, О.Гончаренко, О.Данильян, В.Дорошкевич, В.Картавцев, Є.Кравця, Є.Лисицина, Є.Марчука, М.Мельника, Г.Мурашина, В.Мороза, В.Паламарчука, Б.Парахонського, С.Пирожкова, О.Спіріна, М.Хилька, А. Щуровський, В.Шевченка, С.Шеригіна, В. Ященко [3, с. 106-113; 4, с.11-12.] .

Спрямовані на визначення безпекових підсистем у сфері транспорту:

- розробка категорії транспортна безпека[5, с. 2–5.] та її підсистем (безпека залізнич-